

OBSAH

PŘEDMLUVA.....	5
ÚVOD	8
1. HISTORICKÝ A PASTORÁLNĚTEOLOGICKÝ VÝZNAM <i>GAUDIUM ET SPES</i>	11
1.1 O poselství(ch) koncilní konstituce <i>Gaudium et spes</i>	12
1.1.1 Oslovit spásně svět.....	12
1.1.2 Tři poselství před konstitucí <i>Gaudium et spes</i>	13
1.1.3 Poselství konstituce <i>Gaudium et spes</i>	19
1.1.4 Poselství druhé části konstituce: její rozkročenost	28
1.2 Pokus o historické čtení dokumentu <i>Gaudium et spes</i>	32
1.2.1 Historičita dokumentu <i>Gaudium et spes</i>	33
1.2.2 Teologické výroky <i>Gaudium et spes</i> v kombinaci s jejich analýzou	37
1.2.3 Výklad několika obrazů v <i>Gaudium et spes</i>	39
1.2.4 Církev uznává skutečnost „dvou“ světů, skutečnost sekularizace.....	49
1.3 <i>Gaudium et spes</i> – význam dokumentu jako pastorální konstituce: Dokument otevřený a otevírající	50
1.3.1 Co je to „pastorální konstituce“	51
1.3.2 Znamení času a konstitutivní význam světa pro sebezpetí církve.....	55
1.3.3 Dialog církve a teologie se světem podle <i>Gaudium et spes</i>	63

1.4 <i>Gaudium et spes</i> včera a dnes: Kontrastní aktualizace znamení času neboli situace člověka v dnešním světě	68
1.4.1 Pohled nazpět na dobový kontext II. vatikánského koncilu.....	69
1.4.1.1 Naděje a úzkost (GS 4).....	71
1.4.1.2 Podmínky vědy a techniky (GS 5).....	78
1.4.1.3 Společenské změny (GS 6).....	83
1.4.1.4 Psychologické, mravní a náboženské změny (GS 7)	87
1.4.1.5 Nerovnováha dnešního světa (GS 8).....	92
1.4.1.6 Obecné snahy lidského pokolení (GS 9).....	96
1.4.1.7 Hluboké otázky lidského pokolení (GS 10)	101
1.4.2 Epistemologie současného teologického myšlení.....	102
1.4.2.1 Připomínka.....	102
1.4.2.2 Charakteristika „postmoderních teologií“	104
2. ČLOVĚK A JEHO SVĚT – OTÁZKY PO IDENTITĚ ČLOVĚKA V <i>GAUDIUM ET SPES</i>	107
2.1 K pojetí člověka v <i>Gaudium et spes</i>	107
2.1.1 Obraz člověka	109
2.1.1.1 Poznámky k metodologii, hermeneutice a epistemologii	109
2.1.1.2 Důstojnost člověka.....	111
2.1.1.3 Člověk jako člověk ve světě.....	115
2.1.1.4 Pokus o syntézu	117
2.1.2 Teologicky rozumět člověku padesát let poté.....	120
2.1.2.1 Platnost metodologie <i>Gaudium et spes</i>	120
2.1.2.2 Konkrétní pokoncilní teologické inspirace	123
2.1.3 Integrovaný model teologie Božího obrazu.....	126
2.2 Lidská identita a náboženství. Několik poznámek k jejich vztahu ...	128
2.2.1 Člověk a náboženství v „sekulárním věku“.....	132
2.2.1.1 „Autentické náboženství“ (Charles Taylor).....	134
2.2.1.2 Víra jako „opce“ (Hans Joas).....	137
2.2.2 „Náboženství pro dospělé“	138
2.2.3 Budoucnost křesťanství. Pokus o výhled.....	143
2.2.4 Religiozita jako antropologická konstanta.....	147

2.3 Pojetí kultury v <i>Gaudium et spes</i> a jeho antropologická východiska...	149
2.3.1 Otevřenost církve vůči světu	151
2.3.2 Dynamický poměr křesťanství a kultury	151
2.3.3 Dialogický vztah křesťanství a kultury a jejich oboustranný přínos	152
2.3.4 Inkulturace	154
2.3.5 Kultura jako součást reflexe víry	155
2.3.6 Člověk a kultura v rámci „dvoupodlažní“ konstituce	157
2.3.7 Člověk stvořený k obrazu Božímu – teologické docenění kultury a lidské činnosti ve světě	159
2.3.8 Christocentrická perspektiva a adventní rozměr kultury	161
2.3.9 Rozdílné přístupy v kapitole o kultuře a prvky přirozenoprávní argumentace	165
2.3.10 Pojetí kultury, která odhaluje tajemství člověka	167
2.4 O důstojnosti manželství a rodiny	168
2.4.1 Důstojnost manželství a rodiny – důstojnost člověka	174
2.4.2 Manželství jako společenství života a lásky	180
2.4.3 Manželská láska jako hodnota sama o sobě	182
2.4.4 Mravní hodnocení manželského tělesného spojení – otázka plodnosti	187
2.4.5 Služba životu – odpovědné rodičovství	194
2.4.6 Rodinné vztahy – otázky výchovy v rodině	200
2.4.7 Koncilní pojetí manželství a rodiny – „nedokončený“ koperníkovský obrat?	203
3. MĚNÍCÍ SE CÍRKEV VE ZMĚNĚNÉM SVĚTĚ	207
3.1 Život katolických křesťanů padesát let poté	208
3.1.1 Základní charakteristika moderny a postmoderny	208
3.1.2 Odraz moderny a postmoderny v životě katolických křesťanů	210
3.1.3 Katoličtí křesťané a moderní vzorce myšlení	214
3.1.4 <i>Ungleichzeitigkeit</i> v současné české církvi	216
3.1.5 Návrh pastorační odpovědi církve na pluralitu životních modelů	219

3.2	<i>Gaudium et spes</i> – nový postoj cirkve ke svetu.....	221
3.2.1	Solidarita jako východisko vztahu cirkve ke svetu	221
3.2.2	Poslání cirkve: podpora člověka.....	233
3.2.3	Církev oceňuje hodnoty skryté v práci a ve světě.....	238
3.2.4	Dialog se světem znamená pro církev obohacení	243
3.3	Jak se změnila církev vlivem koncilu?.....	249
3.3.1	Koncil změnil tvář cirkve.....	250
3.3.2	Od obrany hodnot k osvobozující síle evangelia	255
3.3.3	Církev stojí na straně člověka.....	263
3.4	Realizace poslání cirkve v intencích <i>Gaudium et spes</i> v České republice	267
3.4.1	Odras koncilu a jeho pastorální konstituce v české církvi	267
3.4.2	Život české cirkve před a po roce 1989	275
3.4.3	Význam <i>Gaudium et spes</i> pro budoucnost české cirkve?.....	280
4.	NĚKTERÉ Z NALÉHAVĚJŠÍCH SOCIÁLNĚ-ETICKÝCH PROBLÉMŮ V <i>GAUDIUM ET SPES</i> A JEJICH POZDĚJŠÍ REFLEXE, ZVLÁŠTĚ V POKONCILNÍM SOCIÁLNÍM UČENÍ CÍRKVE.....	283
4.1	Hospodářství v sociálním učení cirkve od <i>Gaudium et spes</i> po <i>Laudato si'</i>	285
4.1.1	Otázka hospodářství v <i>Gaudium et spes</i>	285
4.1.2	Proměny situace a další vývoj reflexe v sociálním učení cirkve	287
4.1.3	<i>Caritas in veritate</i> a <i>Laudato si'</i> – sociální učení cirkve pro 21. století	290
4.1.3.1	Dějinnost a interpretace sociálního učení cirkve	290
4.1.3.2	Co je v <i>Caritas in veritate</i> a <i>Laudato si'</i> nového?	293
4.1.3.3	Komplementarita a napětí mezi starší tradicí sociálního učení cirkve a <i>Laudato si'</i>	300
4.1.4	Sociální učení cirkve jako „experiment“, „oponent neoliberalismu“, nebo nabídka „duchovní orientace“?	303

4.2	Participace všech občanů na veřejném životě jako základ politického společenství – výzvy pro křesťanskou sociální etiku	308
4.2.1	Postoj k demokracii a občanské participaci v sociálním učení církve	309
4.2.2	Rozmrzelost z politiky, nebo proměna demokracie? – Občanská participace v kontextu společenského a politického vývoje na počátku 21. století	313
4.2.3	Občanská participace jako výzva pro křesťanskou sociální etiku – sondy do vztahu křesťanské víry a politické praxe	319
4.2.3.1	„Aktivizující“ politická etika (J. Manemann)	319
4.2.3.2	Demokracie jako životní forma – výzva pro křesťanskou sociální etiku	321
4.2.4	Facit	323
4.3	<i>Gaudium et spes</i> ve světle dalšího vývoje a současné situace v oblasti mezinárodních vztahů	324
4.3.1	Mezinárodní vztahy v pojetí <i>Gaudium et spes</i>	324
4.3.2	Dobový kontext a debata spojená s formulací textu	325
4.3.3	Proměny situace a další vývoj témat v sociálním učení církve	327
4.3.3.1	Spravedlivá válka ve světle teroristické hrozby	328
4.3.3.2	Impulzy sociálního učení církve k mezinárodnímu rozměru lidských práv, demokracie a ekonomiky	337
4.3.3.3	Impulzy k mezinárodnímu řádu v sociálním učení církve – politické sjednocování světa, <i>Global governance</i>	341
4.3.3.4	Pohled sociálního učení církve a názory papežů na evropskou integraci	347
4.3.4	Církev jako nestátní, transnacionální aktér v mezinárodních vztazích	350
4.4	Křesťanství a environmentální témata po <i>Gaudium et spes</i>	352
4.4.1	Koncil a environmentální hnutí: stejná doba, nové chápání místa člověka na Zemi	353
4.4.2	Křesťanství a „historické kořeny“ ekologické krize	354
4.4.3	Výčitky vůči křesťanství	355
4.4.4	Protiargumenty	359
4.4.5	Úkol křesťanů: dokončovat stvoření světa	366

4.4.6 Encyklika <i>Laudato si'</i> (2015)	369
4.4.7 <i>Gaudium et spes</i> a výzvy encykliky <i>Laudato si'</i>	372
ZÁVĚR	375
SUMMARY	377
BIBLIOGRAFIE	381
Dokumenty církve	381
Slovníky, lexika	383
Literatura	383
Internetové zdroje a jiná média	401
SEZNAM ZKRATEK	405
AUTOŘI	406